

Frit valg for alle småbørnsfamilier

Danske forældre skal frit kunne vælge dagtilbud til deres barn. Det kræver, at alle børn har samme offentlige tilskud med sig, uanset om deres vuggestue, børnehave eller pasningsordning drives i offentligt, offentligt-privat eller privat regi.

Kvalitetsundersøgelsen af kommunale vuggestuer og børnehaver i Danmark viser et behov for bedre rammer for lokal ledelse, samt at tiltrække og fastholde høj pædagogfaglighed, for at styrke den pædagogiske kvalitet.

Dagtilbud med stærk forældreinddragelse og tæt samarbejde med civilsamfundet kan være en vigtig byggesten i at styrke demokratisk opmærksomhed hos børn og familier. Derfor skal der sættes bedre rammer for, at frivillige og private kræfter fortsat kan og vil bidrage på dagtilbudsområdet:

1. Ligestilling af alle børn uanset om daginstitutionen er offentlig eller privat

- a. **Vuggestuer med børn i kommunale vuggestuer.** I dag beregnes driftstilskuddet pr. barn i en privat vuggestue på baggrund af gennemsnitlige driftsudgifter til enten vuggestuepladser eller dagplejepladser. En dagplejeplads kan grundlæggende ikke sammenlignes med en vuggestueplads, og kommunens driftsudgift pr. barn er typisk meget lavere. Forskellen på driftsøkonomien for en privat og kommunal vuggestueplads afhænger af antallet af dagplejepladser i kommunen, men betyder, at private vuggestuer må hæve forældrebetalingen for at overholde normeringskrav, så ikke alle har adgang til den type pasning. Etableringsret til private daginstitutioner er ikke en hindring for ligestilling af børnene, da kommunen kan nedskallere antallet af kommunale vuggestuepladser, hvis der er stor søgning på vuggestueplads i private daginstitutioner.

Løsning: Reglerne om tilskud til private daginstitutioner ændres, så der skal gives samme driftstilskud i de to typer daginstitutioner (Dagtilbudslovens § 36).

- b. **Sikring af, at pengene følger barnet:** Forældrenes frie valg fordrer en sikring af, at det økonomiske grundlag for hver enkelt daginstitution er ens, så offentlige skattekrone følger barnet.

Løsning: Indfør tydeligere vejledning om korrekt kontering med henblik på sikring af korrekt beregning af tilskud til børn i private institutioner, så børn i alle dagtilbud får det samme kronebeløb med sig. Det gælder også støttepædagogudgifter, der skal sikres ligelig fordelt og dermed ligelig bevillingsmuligt til alle børn, alt efter deres støttebehov. Indfør samtidig pligt for kommunen til at offentliggøre detaljeret beregningsgrundlag for forældrebetaling i daginstitutioner (dagtilbudslovens §§ 31 og 36).

- c. **Reel mulighed for at drive private dagtilbud i relevante bygninger.** I dag beregnes tilskud til at betale ejerudgifter/ husleje ud fra et gennemsnit af kommunens selvejende og udliciterede dagtilbuds lignende udgifter. En utidssvarende regel fra dengang der var mange selvejende daginstitutioner med driftsoverenskomst. Nu er de fleste selvejende godkendt som private leverandører. Samtidig sættes ejendomsudgifter kunstigt lavt (eksempelvis 23 kr. pr. barn).

Løsning: Reglerne om bygningstilskud ændres, så bygningstilskud beregnes ud fra en fastsat takst baseret på pris pr. kvm, der følger prisindekset, og som har en geografisk indeksering. Alternativt beregnes tilskuddet efter udgiften for daginstitutionsbygninger i kommunen inklusive anlæg og vedligehold, og hvor husleje i kommunale bygninger beregnes ud fra reel værdi (kapitaliseret værdi af ejendommen).

- d. **Justering af administrationstilskud til selvejende og private daginstitutioner**

Den organisatoriske forudsætning for et lokalt ejerskab er et minimum af ressourcer til organisering og ledelse. I de seneste år er krav til administrative processer steget i detaljeringsgrad og omfang, bl.a. gennem GDPR, normeringsregistrering, ansættelsesretlige krav, PPR og sociale myndigheder, whistleblowerordning, kost, sprogttest, tilsyn, økonomiopfølgning, brandsikring, mv. Krav til revision er mere omfattende for selvejende og private daginstitutioner end til kommunale daginstitutioner. Bestyrelsens virke skal understøttes gennem kurser og rådgivning.

Løsning: Reglerne for administrationstilskud ændres, så der sættes et minimum for administrationstilskud på 3%, medmindre kommunens administrationsprocent er dokumenteret mindre (ligger typisk ml. 5-10%). Der opstilles klar vejledning om fremgangsmåde ved uenighed om aftalen samt beregningsmetode for, hvilke udgifter der skal indgå i kommunale udgifter som sammenligningsgrundlag.

2. Gør op med detaljeret normeringsbureaukrati

Opgørelsesmetoder for normeringer i daginstitutioner sikrer i dag ikke børn i kommunale daginstitutioner en vis normering, når den måles i gennemsnit og kan derfor i nogle institutioner være under det fagligt vurderede minimum. Samtidig er reglerne skævt udmøntede med stor administrativ byrde for de små selvejende institutioner godkendt som private leverandører. Disse institutioner har samtidig et højere normeringskrav end andre institutioner, men lavere tilskud til at finansiere det krævede antal personaletimer.

Løsning: Lav en forenklet normeringsberegning, der gælder for alle institutioner uanset driftsform eller afskaf normeringskrav og stil i stedet krav til pædagogisk kvalitet via uafhængigt tilsyn.

3. Uafhængigt tilsyn

Alle børn fortjener god pædagogisk kvalitet i deres dagtilbud og alle dagtilbud skal overholde dagtilbudslovens krav om pædagogisk kvalitet. Tilsynet er i dag en del af den kommunale forvaltning som samtidig er øverste tilskudsansvarlig og enten topledelse, godkendelsesmyndighed eller kontraktpart for dagtilbud. Det giver en latent risiko for kasketforvirring og betyder, at tilsynet ikke fremstår uvildigt. Det er vigtigt, at tilsynet ikke påvirkes af ressourcehensyn eller administrative politikker, men ser nøgternt på den faglige standard og prioriterer børnenes perspektiv.

Løsning: et uafhængigt, ensartet og transparent tilsyn, der er fagligt velfunderet, og som kan kræve hurtig opfølgning. Tilsynet skal have en ensartet vurdering men give rum til lokal og pædagogisk forskellighed, så længe resultatet er pædagogisk kvalitet. Der kan ses nærmere på en model som på friskoleområdet eller oprettes et statsligt tilsyn som fx Arbejdstilsynet. Finansiering kan ske ved at overføre midler fra det kommunale tilsyn.

4. Øvre grænse for kommunal styring af selvejende og private dagtilbud

I de senere år har styringsparadigmer i det offentlige øget detaljeringsgraden af kontrol og drænet ilten for det lokale ledelsesrum, som tiltrækker ildsjælene i alle dagtilbud - også i de selvejende og private dagtilbud.

Løsning: indfør loft for, hvor meget styring kommunale forvaltninger kan kræve i driftsoverenskomst og godkendelseskriterier, så institutionernes metodefrihed stålsættes og arbejdsgange ift. koncepter og dokumentation frisættes. Kvaliteten tjekkes via uafhængigt tilsyn.

5. Frit valg på fritidsområdet

I dag er det op til den enkelte kommune, om man vil tillade privat fritidshjem og efter hvilke kriterier. Det betyder, at et selvejende fritidshjem, der opsiges af kommunen, ikke kan fortsætte, selvom børn og forældre gerne vil det. I dag kan nogle børn ej heller følge med deres klassekammerater med over på det private fritidshjem i nærheden, hvis de selv har bopæl i en nabokommune uden private fritidshjem

Løsning: Indfør etableringsret for private fritidshjem ligesom det gælder for private daginstitutioner. Giv alle børn ret til at tage deres fritidshjemstilskud med til et privat fritidshjem i en anden kommune uanset om hjemkommunen har et privat fritidshjem, ligesom man altid kan tage sit tilskud med til et kommunalt fritidshjem i en anden kommune.

6. Klare regler for pasning under private former

Reglerne for den private passers godkendelse af kommunen varierer og afspejler ikke parallelitet med dagpleje.

Løsning: Godkendelseskriterier og tilsyn bør reguleres, så der er ensartede og lige vilkår for godkendelse, herunder brug af vikar, ferie mv. Endelig skal private pasningsordninger have mulighed for bisidder ved tilsyn.

7. Lær af erfaringer fra private og selvejende daginstitutioner

Selvejende og private daginstitutioner har højere medarbejdertilfredshed og færre rekrutteringsudfordringer end kommunale daginstitutioner. Forældretilfredsheden er høj, og der er indikation af høj pædagogisk kvalitet.

Løsning: Erfaringer med stærkere rum for lokal faglig og administrativ ledelse bør undersøges og om muligt overføres til kommunale institutioner. Daginstitutionernes Lands-Organisation, DLO, omfatter over 90% af de private daginstitutioner og mere end 60% af de selvejende daginstitutioner. DLO kan udføre en undersøgelse af erfaringer med anbefalinger til kommunale daginstitutionsorganisering (med finansiering).